

Hyper- ouders

Bang voor elk schrammetje

‘Als mijn kind maar gelukkig is’. Voor veel ouders is dit doel nummer één. Als gevolg zitten ouders boven op hun kroost. Is al die bemoeienis wel goed?

Hyper-ouders

Volgens ontwikkelingspsycholoog Steven Pont kan het overbeschermen van kinderen nadelige effecten hebben. Kinderen leren juist van minder goede ervaringen in het leven. Je kind te veel willen behoeden voor tegenslagen, werkt soms zelfs averechts. Pont: "Kinderen kunnen over het paard getild raken en denken dat ze heel bijzonder zijn, omdat er door ouders altijd zoveel om hen heen wordt georganiseerd. Maar kinderen kunnen ook faalangstig worden als ze het gevoel krijgen dat ze niet worden vertrouwd. We zien beide reacties toenemen de laatste jaren."

Overbescherming

De overbescherming begint al van jongs af aan en neemt volgens Pont steeds gekkere vormen aan. "Er zijn tegenwoordig zelfs kniebeschermers voor baby's, zodat de baby de knieën niet bezeert bij het kruipen. Maar het is juist goed te ervaren dat het pijnlijk is om over een drempel te schuiven, want dan zal de baby leren dat het zijn been een beetje op moet tillen." Steven Pont deed ook onderzoek onder pedagogische medewerkers van kinderdagverblijven. De uitkomst: twintig procent van de ouders is hyperouder. "Leidsters vinden de kinderen geweldig, maar een vijfde van de ouders is overbeschermend en verstoort daarmee de ontwikkeling van het kind", vertelt Pont. "Zo was er de

'In de VS bestaat zelfs al de term *baby burn-out*'

moeder van een driejarige peuter die op hoge poten naar de kinderdagverblijfleidster kwam, omdat haar zoontje ruzie had gehad met een ander kindje. Ze vond het de taak van de leidster om

haar zoontje beter te beschermen. Onnodig, want het is juist goed dat het jongetje ruzie heeft. Kinderen van deze leeftijd hebben elke negen minuten een conflict met een ander kind. Zo leren ze sociale vaardigheden."

Het vallen verleerd

Pont geeft nog een voorbeeld. "Ouders zijn bang voor elk schrammetje of bultje en verlangen van de leidsters dat hun kind ongeschonden de dag door komt. Ook hier geldt weer dat ze de ervaring van het zich bezeren moeten opdoen om ervan te leren." Toch is het al zover dat kinderdagverblijven en de naschoolse opvang er steeds meer op gericht zijn 'gevaarlijke' activiteiten zoals klimmen en stoeien te vermijden. Hierdoor nemen kinderen veel minder risico's en worden ze zelfs motorisch

minder vaardig, omdat ze de kans niet krijgen op een natuurlijke manier te leren vallen en opstaan. Gevolg is dat er onlangs gepleit werd om basis-schoolleerlingen tijdens de gymles

'Als kinderen iets niet durven, doen ze het niet. Al die waarschuwingen zijn onnodig'

speciale valles te geven! Pont betreurt dit. Hij ziet liever dat kinderen juist wel af en toe met een schram of bult thuiskomen, want dat hoort nou eenmaal bij het opgroeien. Alles draait volgens Steven Pont om het leren van (slechte) ervaringen versus het voorkomen van situaties door instructies te geven. Hyperouders vallen in de valkuil van instructies geven. "Zelfstandigheid leer je alleen door ervaringen. Je trekt conclusies hoe je het een volgende keer beter kunt doen. Kinderen leren niets van instructies en volwassenen die steeds ingrijpen. Ouders zouden zich daarom elke keer moeten afvragen: is de situatie waarin mijn kind zich bevindt gevaarlijk en heeft de omgeving er last van? Als je beide vragen met nee kunt beantwoorden, laat het dan gewoon gebeuren. Het is zinloos om jongens die bij de sloot voetballen, toe te roepen dat ze bij de sloot weg moeten. Laat die bal maar in het water vallen. Wat er daarna gebeurt, is zo waardevol. De jongens moeten samenwerken, risico's inschatten en ervaren wat ze moeten doen om de bal uit het water te krijgen. Daarna gaan ze vast en zeker zélf veertig meter verderop voetballen. Een ervaring met veel

pedagogische waarde." Te veel ingrijpen door ouders of andere volwassenen zorgt ervoor dat kinderen met weinig negatieve ervaringen nooit met zichzelf geconfronteerd worden. Ze gaan in hun eigen grootsheid geloven, of ze krijgen juist het gevoel dat er weinig vertrouwen in hen is als ze iets willen ondernemen, want er wordt elke keer ingegrepen. "In de Verenigde Staten hoor je zelfs al de term *baby burn-out*, waarbij de kinderen stoppen met elk initiatief omdat ouders voortdurend ingrijpen en elk initiatief verbeterd wordt." Auke de Vries, oma van twee kleinzoons van vijftien en elf en een kleindochter van vier herkent

dit. "Mijn schoondochter is zelf overbeschermd opgevoed. Omdat ze niet anders is gewend, houdt ze haar twee zoons voortdurend in de gaten. Als ik haar aan de telefoon spreek, dan voel ik haar gejaagdheid, omdat ze onder-tussen oplet wat de jongens doen en regelmatig ingrijpt tijdens het telefoneren. Mijn andere schoondochter is veel relaxter. Dat merk je ook aan kleindochter Feline. Ze had laatst een schram, want ze was van de schommel gevallen. Vol trots liet ze me die zien. Volgens haar ouders leert ze door die schram dat bepaalde dingen niet altijd zonder gevaar zijn." Ook José Westerhof vindt dat haar kleinkinderen van

acht, zes en vier soms overbeschermd worden. Zo moeten ze altijd een helm op van haar schoondochter als ze fietsen. "Dat gebeurde vroeger toch nooit. Als de kinderen bij ons logeren hoeven ze van mij geen helm op. Ik vertrouw erop dat het goed gaat. Hoewel ik er bij moet zeggen dat mijn kleinkinderen in de stad wonen en wij op het platteland. Hier wordt meer rekening gehouden met kinderen in het verkeer."

Schoolhek

José weet uit de praktijk dat kinderen geen gekke dingen doen. Ze zat 41 jaar in het onderwijs. "In al die jaren is er

GEMIDDELD ZO'N
25%
VAN ONZE
ZOUTINNAME
KOMT
UIT BROOD

We eten dagelijks veel meer zout dan we nodig hebben. Gemiddeld zo'n 25% van onze totale zoutinname komt uit brood. Gelukkig is er een manier om te genieten van lekker brood, dat veel minder zout bevat...

Hyper-ouders

nog nooit een kind uit het klimrek gevallen. Als kinderen iets niet durven, doen ze het niet. Al die waarschuwingen van ouders vooraf zijn echt onnodig.”

José ziet ook dat ouders het tegenwoordig veel moeilijker vinden hun kinderen los te laten. Zij denkt dat dit

ook wel veel veranderd, vindt hij. Toch wil hij het ‘boven op de kinderen zitten’ ook wat nuanceren. De ontwikkelingen van de laatste jaren zijn niet alleen maar slecht. “Vroeger waren kinderen die niet meekwamen op school, dom, druk of verlegen. Nu weten we veel beter wat er aan de

Vroeger ging je als kind de straat op, omdat er thuis niets te doen was en het er door de grote gezinnen erg druk was. Aukje herkent dit: “Mijn jongens waren vroeger hele middagen buiten aan het ravotten. Nu zien ouders allerlei gevaren op straat en in het verkeer.”

Toch is het aantal verkeerslachtoffers gehalveerd, vertelt Pont. “En wat is er nou mooier dan buiten anonieme ervaringen opdoen? Daar leer je zoveel van als kind.”

In de watten

In plaats van buiten ronddwalen, zijn kinderen veel meer in huis. Aukje ziet vol verbazing hoe al haar kleinkinderen tegenwoordig in de watten worden gelegd met enorme hoeveelheden speelgoed, computers, alles wat je maar kunt verzinnen. “Ze hebben alles al, zelfs mijn kleindochter van vier. Of ze daar nou zoveel gelukkiger van worden?” vraagt zij zich af.

José: “Kinderen weten tegenwoordig niet meer hoe ze zich met een stok of een stuk touw moeten vermaken. Ik vind het ook overdreven dat een vierjarige al een radio-cd-speler krijgt, terwijl kinderen volgens mij net zo blij zijn met kleine dingen.”

hand is en grijpen we waar nodig in. Werd je vroeger in de hoek gezet met ezelsoren op omdat je niet kon lezen, tegenwoordig heb je dyslexie en wordt er alles aan gedaan je hiermee te helpen. Maar, tegelijkertijd is er ook sprake van ‘overdiagnostisering’. Ik hoorde laatst van een klas met acht kinderen met dyslexie. Dat kan bijna niet.”

Bergen speelgoed

Een andere reden waarom ouders zich tegenwoordig meer met hun kinderen bemoeien, heeft te maken met het simpele feit dat gezinnen minder groot zijn. Nu gaat alle aandacht en geld naar gemiddeld twee kinderen.

met hun schuldgevoel te maken heeft, omdat ze vaak hele dagen werken.

“Vroeger bracht je je kind tot aan het schoolhek. Nu komen ouders de school in en is het afscheid nemen een heel ritueel. Kusje hier, zwaaien daar, nog een keer zwaaien. Ik zou helemaal gek worden als leerkracht.”

Pont ziet inderdaad dat ouders veel meer in de scholen aanwezig zijn dan vroeger, maar daar vragen de scholen zelf om, meent hij.

“Ouders worden uitgenodigd om leesmoeder te zijn, te helpen met uitstapjes en de school te versieren met kerst. Kortom, als je zo’n beroep doet op de aanwezigheid van ouders, ontcom je er niet aan dat ze je school inkomen als ze kinderen wegbrengen.” Volgens Pont is die aanwezigheid niet zo zeer nadelig voor de kinderen, maar soms wel voor leerkracht.

Dom of dyslectisch?

Waarom hebben steeds meer ouders tegenwoordig de behoefte om ‘boven op hun kinderen te zitten’? Waar het streven van ouders in de jaren vijftig en zestig was om fatsoenlijke burgers van hun kinderen te maken, zag je in de jaren zestig en zeventig een omslag: kinderen moesten vooral gelukkig worden. “Dat is een veel zwaardere taak voor ouders”, meent Pont. Er is

‘Er zijn wel gevaren, maar niet elk gevaar hoef je te vertalen in angst’

‘Ouders moeten moeilijkheden begeleiden, niet vermijden’

Volgens Pont gaat het niet zo zeer om de hoeveelheid speelgoed, maar vooral om het soort speelgoed. “Zoek speelgoed uit waarbij er een activiteit van de kinderen gevraagd wordt, het liefst ook sociaal.”

Rechte geestjes

Volgens Pont is er nog een belangrijke reden voor het verschijnsel hyperouders. “Het ouderschap valt tegenwoordig veel meer samen met wie je als mens bent. Stel je bent een leuke echtgenote, een gezellige tennispartner en een plezierige buurvrouw, maar een slechte moeder, dan zegt vooral die laatste rol iets over jou als persoon. Je

rol als ouder is dus een spiegel van wie jij als mens bent. Dus als jouw kinderen succesvol en leuk zijn, dan straalt dat op jou af. Daarom wordt er zo op gelet dat het kind het goed heeft.” Volgens Pont gaat dit heel ver tegenwoordig. “Kinderen mogen geen scheve tanden hebben, iedereen is aan de beugel en we willen koste wat het kost ook alle geestjes recht krijgen. Laten we uitkijken dat we niet elk afwijkend vlekje meteen als een probleem definiëren. Gelukkig gaat het met veel kinderen goed, maar een groep kinderen krijgt een verstoord zelfbeeld, doordat ze door het hyperouderschap geen blauwe plekken oplopen,

noch op hun lijf, noch op hun ziel. Hun ouders maakten de fout zich niet in te zetten voor het begeleiden bij de moeilijkheden van het leven, maar vooral op het vermijden van die moeilijkheden. Gevolg kan zijn dat deze kinderen later bij elke tegenslag de handdoek in de ring gooien, waardoor hyperouders uiteindelijk kweken wat ze het meest vrezen: kinderen die het in hun volwassen jaren moeilijk hebben. Je kunt kinderen niet overal tegen beschermen. Er zijn wel gevaren, maar niet elk gevaar hoef je te vertalen in angst. Je taak als ouders is om je kinderen te leren om te gaan met risico’s.”

Tekst: Barbara Warnar.

Becel Meergranen Volkoren is een heerlijk brood en bevat 40% minder zout dan standaard volkorenbrood. Dat is mooi meegenomen wanneer je op je zoutinname wilt letten. Becel brood is elke dag vers verkrijgbaar bij Albert Heijn. Ontdek zelf hoe lekker het is.

